

Микола М. Єрмошенко
**УТВОРЕННЯ І РОЗПОДІЛ ПРИБУТКУ
В ІНФОРМАЦІЙНО-ЕНЕРГЕТИЧНІЙ
ТЕОРІЇ ВАРТОСТІ**

У 4-й статті, присвяченій формуванню інформаційно-енергетичної теорії вартості, розглянуто основні засади утворення і розподілу прибутку в галузі матеріального виробництва та в інших сферах людської діяльності в межах теорії вартості. Розроблено науковий підхід до оцінювання вартості виробів, робіт і послуг в основних сферах людської діяльності. Визначено математичний апарат утворення і розподілу прибутку у цих сферах як на макро-, так і на мікрорівні. Запропоновано загальні принципи утворення і розподілу прибутку для цих рівнів діяльності.

Ключові слова: вартість; інформаційно-енергетична теорія вартості; утворення прибутку; розподіл прибутку.

Форм. 16. Рис. 2. Літ. 17.

Николай Н. Ермошенко
**ФОРМИРОВАНИЕ И РАСПРЕДЕЛЕНИЕ ПРИБЫЛИ
В ИНФОРМАЦИОННО-ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЙ
ТЕОРИИ СТОИМОСТИ**

В 4-й статье, посвященной формированию информационно-энергетической теории стоимости, рассмотрены основы формирования и распределения прибыли в сфере материального производства и в других сферах человеческой деятельности в рамках теории стоимости. Разработан научный подход к оценке стоимости изделий, работ и услуг в основных сферах человеческой деятельности. Определен математический аппарат формирования и распределения прибыли в этих сферах как на макро-, так и на микроуровне. Предложены общие принципы формирования и распределения прибыли для этих уровней деятельности.

Ключевые слова: стоимость; информационно-энергетическая теория стоимости; формирование прибыли; распределение прибыли.

Mykola M. Iermoshenko¹
**FORMATION AND DISTRIBUTION OF INCOME WITHIN
THE INFORMATION-ENERGY THEORY OF COST**

This is the fourth author's article explaining the information-energy theory of cost, which considers specifically the formation and distribution of income in material production and other spheres of human activity within the author's theory. The author suggests a scientific approach to estimation of cost for products, works and services for most spheres of human activity. The presented mathematical toolkit covers both macro- and microlevels of activities. General principles of income formation and distribution are explained.

Keywords: cost; information-energy theory of cost; income formation; income distribution.

Постановка проблеми. У перших трьох авторських статтях, присвячених формуванню засад інформаційно-енергетичній теорії вартості, запропоновано методологічні засади нової інформаційно-енергетичної теорії вартості [6], механізм утворення вартості [5] та методологічні основи функціонування грошового обігу та особливості оплати праці [6] в новій теорії вартості. Для того, щоб методологічні засади формування інформаційно-енергетичної теорії вар-

¹ National Academy of Management, Kyiv, Ukraine.

тості були комплексними, не вистачає визначення наукового підходу до утворення і розподілу прибутку, що й розглядатиметься в цій статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Українським вченим С.А. Подолінським було вперше запропоновано поєднати економічне вчення і вчення про енергію [14]. Подальший розвиток ця теорія отримала в роботі Г. Одума [11], де розроблено загальні принципи досягнення стабільного стану економіки за середнього енергетичного рівня суспільства. Окремі питання з цієї проблеми розглядалися також в роботах [1; 2; 7; 13; 15–17].

Автор цієї статті продовжує розробку енергетичної теорії вартості, додавши інформаційну складову, без якої сьогодні не може функціонувати суспільство.

Варто підкреслити, що в контексті інформаційно-енергетичної теорії вартості механізм утворення і розподіл прибутку буде мати свої особливості і відмінності від існуючих теорій вартості, враховуючи сучасні ринкові відносини.

Виходячи з цього, **метою дослідження** є розробка концептуальних засад утворення і розподілу прибутку в галузі матеріального виробництва та в інших сферах людської діяльності в межах інформаційно-енергетичної теорії вартості.

Основні результати дослідження. Зрозуміло, що в різних сферах людської діяльності формування прибутку і його розподіл будуть мати свої особливості, які залежать від того, в яких галузях людської діяльності утворюється прибуток і яким чином його розподіляти.

1. Утворення прибутку у сфері матеріального виробництва. У загальному вигляді у сфері матеріального виробництва прибуток (M) може визначатися за формулою:

$$M = \gamma n \times [(I-E)c - (I-E)v - (I-E)p] = \gamma n \times [Kt \times (I-E)v - (I-E)v - \alpha p \times (I-E)v] = \gamma n \times (I-E)p [Kt - 1 - \alpha p], \text{ за умови } \alpha p \leq 1; Kt = Tc / Tv \geq 1, \quad (1)$$

де γn – норматив вартості 1 квт-г у прийнятій грошовій одиниці; $(I-E)c$ – інформаційно-енергетичний потенціал або потужності споживання різних видів продукції (виробів), виконання певних видів робіт і послуг; $(I-E)v$ – інформаційно-енергетичний потенціал або потужності по випуску різних видів продукції (виробів), виконання певних видів робіт і послуг; $(I-E)p$ – інформаційно-енергетичний потенціал або потужності поточного або капітального ремонту різних видів продукції (виробів), виконання певних видів робіт і послуг; Kt – коефіцієнт ефективності виробництва даного виробу ($Kt = Tc / Tv$); Tc – строк служби виробу; Tv – цикл виробництва виробу; αp – коефіцієнт ремонтних робіт.

1.1. Прибуток від виробництва і застосування машин і механізмів (знарядь праці) можна визначати за формулою:

$$M = \gamma n \times (I-E)p [Kt - 1 - \alpha p], \text{ за умови } \eta \times N \times Tc < (I-E)p \times Kt; \quad (2)$$

$$M = \gamma n \times [\eta \times N \times Tc - (I-E)p(1 + \alpha p)], \text{ за умови } \eta \times N \times Tc > (I-E)p \times Kt, \quad (3)$$

при $Tc \geq 10$ років і $\alpha p = 1$, де η – КПД машини або механізму; N – потужність електродвигунів, квт.

1.2. Прибуток від виробництва і застосування предметів праці (матеріали, сировина, комплектуючі вироби, деталі тощо) можна визначати за формулами:

$$M = \gamma_n \times (I-E) \rho [K_T - 1 - \alpha \rho], \text{ за умови } T_c > T_v, \text{ за } T_c < 10 \text{ років}; \quad (4)$$

$$M = \gamma_n \times (I-E) \rho [K_T - 2], \text{ за умови } T_c \geq 10 \text{ років}, \alpha \rho = 1. \quad (5)$$

Головна умова – $T_c > T_v, K_T \geq 2$.

1.3. Прибуток від виробництва і застосування товарів широкого вжитку, в яких $T_c > T_v, K_T \geq 2$, визначається за формулами (1) і (3) (для машин і механізмів). Для інших товарів широкого вжитку, в яких $T_c > T_v, K_T \geq 2$, прибуток визначається за формулою (1) і

$$M = \gamma_n \times (I-E) v \times \Delta \Pi_i = \gamma_n \times (I-E) v \times (K_T - 2), K_T = T_c / T_v > 2, \quad (6)$$

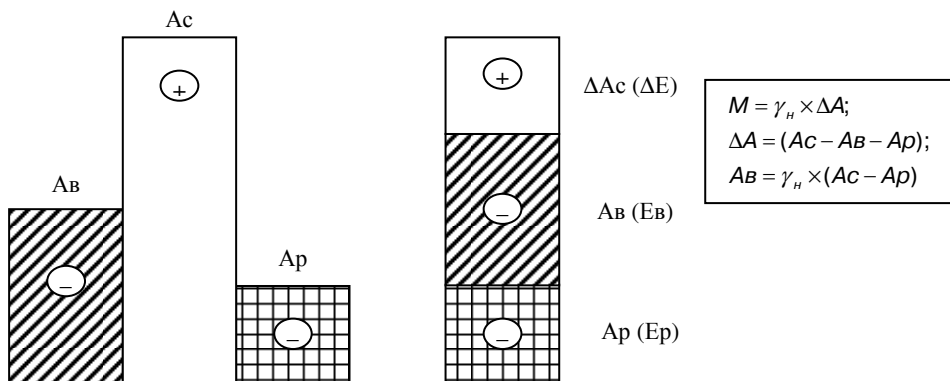
де $\Delta \Pi_i$ – кількість додаткового продукту в натуральному вираженні (од. тощо).

1.4. Від виробництва і споживання виробів разової і короткочасної дії прибуток не утворюється, за виключенням продукції сільського господарства, де прибуток утворюється за рахунок природного фактора – сонячної енергії.

Вироби, в яких $T_c \leq T_v$, безперервно потребують на своє відтворення певних витрат інфо-енергетичних ресурсів. У цьому разі розширене відтворення може бути лише за умови додаткових інвестицій у розвиток потужностей на їх виробництво.

II. Утворення прибутку в інших сферах людської діяльності. Крім матеріального виробництва, прибуток може утворюватися в інших сферах людської діяльності (наука, освіта, культура, спорт, туризм, сфера побутових послуг, медицина). Тут результатом людської діяльності є не вироби, а послуги.

Загальні принципи підходи до визначення прибутку в інших сферах людської діяльності наведено нижче (рис. 1).

Примітка: A_v – обсяг роботи (інфо-енергоємність) з виготовлення об'єкта (T_v), кВт-г; A_c – обсяг роботи (інфо-енергоємність) об'єкта у сфері його застосування за термін його служби (T_c), кВт-г; A_p – обсяг роботи (інфо-енергоємність) з поточного і капітального ремонтів за період його служби (функціонування) T_c , кВт-г.

Рис. 1. Механізм утворення вартості в інших сферах людської діяльності (види робіт, об'єктів: підготовка, організація, будівництво), авторська розробка

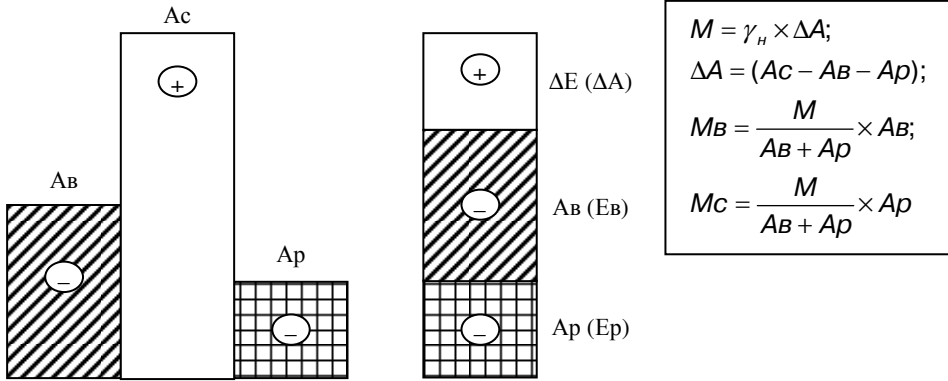

Рис. 2. Механізм утворення прибутку у виробництві і споживанні продукції, авторська розробка

2.1. *Наука.* $A_B (E_1)$ – інфо-енергоємність організації (підготовки) об’єкта науки (будівництво споруд, оснащення лабораторій, підготовка наукових кадрів, інфраструктури тощо), кВт-г; $A_C (E_2)$ – інфо-енергоємність науково-технічного потенціалу (за науково-технічними напрямками роботи), кВт-г, $E_2 = E_1 \times K_T$, $K_T = T_B / T_C$; $A_P (E_3)$ – інфо-енергоємність утримання об’єкта науки (ремонт будівель, споруд, лабораторного обладнання тощо), кВт-г; γ_H – норматив вартості 1 кВт-г роботи у прийнятих грошових одиницях; C_B – вартість науково-технічної продукції (споживча), $C_B = \gamma_H (E_2 - E_3)$; M – прибуток від науково-технічної розробки, $M = \gamma_H (E_1 - E_2 - E_3)$.

На практиці всі розрахунки необхідно проводити стосовно конкретного об’єкта науки, конкретного проекту, конкретної науково-технічної розробки із залученням фахівців.

2.2. *Освіта.* $A_B (E_1)$ – інфо-енергоємність підготовки об’єкта (будівництво школи, ВНЗ, підготовка викладацького складу, оснащення класів, аудиторій, лабораторій тощо), кВт-г; $A_C (E_2)$ – інфо-енергоємність об’єкта освіти за T_C – строк його служби, кВт-г, $E_2 = E_1 \times K_T$; $A_P (E_3)$ – інфо-енергоємність витрат на поточний і капітальний ремонт об’єкта освіти, кВт-г; C_B – споживча вартість навчання школярів, студентів в розрахунку на 1 особу (питома), $C_B = \gamma_H (E_2 - E_3)$; M – прибуток від функціонування об’єкта освіти, $M = \gamma_H (E_1 - E_2 - E_3)$.

2.3. *Сфера торговельних і побутових послуг.* $A_B (E_1)$ – інфо-енергоємність організації об’єкта торгівлі або побуту, кВт-г; $A_C (E_2)$ – інфо-енергоємність застосування об’єкта торгівлі або побуту за T_C – строк його служби, кВт-г; $E_2 = E_1 \times K_T$; $A_P (E_3)$ – інфо-енергоємність витрат на поточний і капітальний ремонт об’єкта торгівлі або побуту, кВт-г, за T_C – строк його служби, $E_2 = E_1 \times K_T$, $K_T = T_B / T_C$; T_B – цикл організації об’єкту торгівлі або побуту; T_C – строк служби об’єкту торгівлі або побуту; C_B – споживча ціна торговельних або побутових послуг, $C_B = \gamma_H (E_2 - E_3)$; M – прибуток від функціонування об’єкта торгівлі або побуту, $M = \gamma_H (E_1 - E_2 - E_3)$.

2.4. *Культура.* $A_B (E_1)$ – інфо-енергоємність підготовки об’єкта культури (кінофільм, вистава, концерт тощо), кВт-г; $A_C (E_2)$ – інфо-енергоємність

застосування об'єкта культури, $E2 = E1 \times Kт$, $Kт = Tв / Tц$, де $Kт$ – коефіцієнт ефективності об'єкта культури, $Tв$ – строк служби об'єкта культури (вистави, концерту, кінофільму тощо), $Tц$ – цикл підготовки об'єкта культури; $Ar (E3)$ – інфо-енергоємність витрат на поточний і капітальний ремонт об'єкта культури, кВт-г, за $Tв$ – строк служби об'єкта культури; M – прибуток від культури показів, $M = \gamma n (E1 - E2 - E3)$; $Цв$ – споживча ціна об'єкта культури, $Цв = \gamma n (E2 - E3)$.

Споживча ціна об'єкта культури може бути розрахована за весь строк показів або в розрахунку на 1 годину. Якщо від культурного заходу дохід суттєво перевищує споживчу вартість за рахунок таланту артистів, це перевищення слід кваліфікувати як інтелектуальну складову.

Якщо культурні заходи (вистави тощо) відбуваються на великих аренах, кінотеатрах, концертних залах, цирках тощо, при визначенні показника $E2$ слід враховувати, крім строку служби $Tв$, ще й ряд коефіцієнтів, які враховують ступінь використання об'єктів культури в часі (частота показів і ступінь заповнення приміщень):

$$E2 = E1 \times Kт \times Kз \times Kв, \quad (7)$$

де $Kт$ – коефіцієнт ефективності об'єкта культури (показів); $Kз$ – коефіцієнт заповнення зали, споруди; $Kв$ – коефіцієнт частоти заповнення залу, споруди або коефіцієнт використання фонду часу роботи об'єкта культури.

2.5. Спорт і туризм. $Av (E1)$ – інфо-енергоємність підготовки спортивних та туристичних об'єктів та заходів (у т.ч. будівництво), кВт-г; $As (E2)$ – інфо-енергоємність застосування спортивних і туристичних споруд та їх надання для проведення заходів, $E2 = E1 \times Kт \times Kз \times Kв$, кВт-г, де $Kт$ – коефіцієнт ефективності спортивного об'єкта або об'єкта туризму, $Kз$ – коефіцієнт заповнення об'єкта, $Kв$ – коефіцієнт частоти заповнення спортивного об'єкта чи об'єкта туризму або коефіцієнт використання фонду часу роботи об'єкту; $Ar (E3)$ – інфо-енергоємність витрат на поточний і капітальний ремонт спортивного об'єкта або об'єкта туризму, кВт-г, за $Tв$ – строк служби об'єкта; M – прибуток від проведення заходів на об'єктах спорту або туризму, $M = \gamma n (E1 - E2 - E3)$; $Цв$ – споживча ціна об'єкта спорту або туризму, $Цв = \gamma n (E2 - E3)$.

Усі розрахунки вартості спортивних або туристичних заходів можна привести до питомих показників, тобто в розрахунку на 1 рік, місяць, годину, захід тощо.

Вартість оренди приміщень на спортивний або туристичний захід розраховується, виходячи із загальної вартості об'єкта з врахуванням його строку служби ($Tв$) і перерахування на час оренди об'єкта.

2.6. Медицина. $Av (E1)$ – інфо-енергоємність підготовки медичних установ і кадрів (будівництво, оснащення, підготовка медперсоналу тощо), кВт-г; $As (E2)$ – інфо-енергоємність застосування медичних установ, $E2 = E1 \times Kт$, $Kт = Tв / Tц$, кВт-г, де $Kт$ – коефіцієнт ефективності медичних послуг, $Kз$ – коефіцієнт заповнення об'єкта, $Tв$ – строк служби медичного об'єкта (установи), $Tц$ – цикл підготовки медичного об'єкта (установи); $Ar (E3)$ – інфо-енергоємність витрат на поточний і капітальний ремонт медичної установи, кВт-г, за $Tв$ – строк служби установи; M – прибуток від використання

медичної установи та її персоналу, $M = \gamma_n (E1 - E2 - E3)$; C_v – споживча ціна медичних послуг, $C_v = \gamma_n (E2 - E3)$; $E3 = \alpha p E1$.

На основі досліджень фахівців слід визначити процент збільшення тривалості життя завдяки медичному обслуговуванню, використовуючи для цього досвід і статистичні дані країни. Це потрібно для визначення інтелектуальної складової роботи медичного персоналу.

Таким чином, вище приведено загальні схеми підходів до оцінювання вартості послуг і робіт в основних сферах людської діяльності, в т.ч. виробничій. Для більш детальної розробки в кожній сфері людської діяльності методів визначення вартості послуг необхідно залучити спеціалістів та учених.

III. Розподіл прибутку між учасниками виробництва виробу (товару), надання послуг. Розподіл прибутку між учасниками виробництва конкретного виробу відбувається пропорційно інфо-енергоємності виробництва поставлених деталей, матеріалів і коефіцієнта ефективності їх виробництва за формулою:

$$M_i = M / (e_i K_{ti} + e_j K_{tj} + \dots + e_n K_{tn}) \times e_i K_{ti}, \quad (8)$$

де $e_i, e_j, \dots, e_n$ – вагові коефіцієнти.

Кінцевий виробник отримує прибуток при продажу виробу на ринку. Він гарантує споживчі властивості виробу своєму покупцеві, продаючи йому за ціною виробництва комплект запасних частин (за договором). Своім співвиконавцям виробу він перераховує прибуток в установлені договором строки. Ще можливий варіант авансування прибутку при закупівлі матеріалів, комплектуючих (що є більш прийнятним для постачальників) через трансферні ціни. За такого варіанту розподіл очікуемого прибутку може здійснюватися за рівнем загальної рентабельності виробу (P):

$$P = M / \gamma_n (I - E) v \times 100\%; \quad (9)$$

$$M_i = P \times \gamma_n (I - E) v_i \times 100\%; \quad (10)$$

$$C_{ki} = (I - E) v_i + M_i, \quad (11)$$

де C_{ki} – ціна за i -тий комплектуючий виріб; $(I - E) v_i$ – інфо-енергоємність виробництва i -того виробу (для комплектації основного виробу); M_i – прибуток від продажу i -того виробу.

Прибуток на комплектуючі вироби може визначатися за домовленістю із головним підприємством і за формулою (8), якщо для цього є вся вихідна інформація (за всіма складовими).

Відомо, що прибуток суспільства утворюється при виробництві і споживанні виробів (споруд, будинків, машин, обладнання, матеріалів, вузлів, деталей, товарів народного споживання тощо), у яких строк служби перевищує тривалість циклу їх виробництва, тобто:

$$T_c > T_v, \text{ а } K_t = T_c / T_v > (1 + \alpha p). \quad (12)$$

При цьому витримується головна умова виробництва і споживання товару (виробу):

а) для машин і механізмів ($T_c > T_v$):

$$[(I - E)c + (I - E)p] < T_c \times \eta \times N; \quad (13)$$

б) для матеріалів, будинків, споруд, товарів народного споживання тривалої дії ($T_c > T_b$):

$$[(I - E)c + (I - E)\rho] < [(I - E)c \times K_T]. \quad (14)$$

Оскільки прибуток є результатом дії не тільки матеріальних, але й природних чинників, а також інтелектуальної праці, він має бути спрямований на оплату інтелектуальної частини заробітної плати, виплату дивідендів акціонерам, а остання частина у вигляді податків і зборів — до бюджету місцевих органів влади і державі.

Інтелектуальну частину прибутку можна визначати за формулами:

$$M_i = M_i(K_i - 1); \quad (15)$$

$$K_i = K_T(\phi) / K_T(b), \quad (16)$$

де M_i — загальний прибуток від виробництва і застосування i -го виробу (послуги); M_i — частка прибутку за рахунок інтелектуальної праці; K_i — коефіцієнт інтелектуального внеску; $K_T(\phi)$ — досягнутий коефіцієнт ефективності; $K_T(b)$ — базовий коефіцієнт ефективності; $K_T = T_c / T_b$; T_c — строк служби виробу (користування послугою); T_b — цикл виробництва виробу (надання послуги).

Висновки. Вартість робіт і послуг у різних сферах людської діяльності можливо розглядати на макро- і мікрорівні у залежності від конкретно поставленого завдання. Однак загальні принципи утворення і розподілу прибутку для матеріального виробництва та інших сфер людської діяльності будуть однаковими, хоча і можуть бути певні відхилення залежно від особливостей окремих видів робіт.

1. *Ведич-Берендей В.* Концепция духовного развития: Украина и социогуманизм. — К.: ПанТот, 2011. — 208 с.

Vedich-Berendei V. Kontseptciia dukhovnogo razvitiia: Ukraina i sotciogumanizm. — К.: PanTot, 2011. — 208 s.

2. *Галиахметов Р., Фотин И., Юсупов И.* Информационно-энергетическая концепция управления экономикой // Проблемы теории и практика управления. — 1995. — №5. — С. 40–45.

Galiakhmetov R., Fotin I., Iusupov I. Informatcionno-energeticheskaia konceptciia upravleniia ekonomikoï // Problemy teorii i praktika upravleniia. — 1995. — №5. — С. 40–45.

3. *Економічний енциклопедичний словник: У 2 т. / С.В. Мочерний, Я.С. Ларіна, О.А. Устенко, С.С. Юрій; За ред. С.В. Мочерного.* — Львів: Світ, 2005. — Т. 1. — 616 с.

Ekonomichnyi entsyklopedychnyi slovnyk: U 2 t. / S.V. Mochernyi, Ia.S. Larina, O.A. Ustenko, S.S. Yurii; Za red. S.V. Mochernoho. — Lviv: Svit, 2005. — Т. 1. — 616 s.

4. *Єрмошенко М.М.* Грашовий обіг та оплата праці в інформаційно-енергетичній теорії вартості // Актуальні проблеми економіки. — 2014. — №10. — С. 22–26.

Iermoshenko M.M. Hroshovy obih ta oplata pratsi v informatsiino-enerhetychnii teorii vartosti // Aktualni problemy ekonomiky. — 2014. — №10. — С. 22–26.

5. *Єрмошенко М.М.* Механізм формування вартості в інформаційно-енергетичній теорії вартості // Актуальні проблеми економіки. — 2014. — №9. — С. 27–37.

Iermoshenko M.M. Mekhanizm formuvannia vartosti v informatsiino-enerhetychnii teorii vartosti // Aktualni problemy ekonomiky. — 2014. — №9. — С. 27–37.

6. *Єрмошенко М.М.* Наукові підходи до формування інформаційно-енергетичної теорії вартості // Актуальні проблеми економіки. — 2014. — №8. — С. 15–23.

Iermoshenko M.M. Naukovi pidkhody do formuvannia informatsiino-enerhetychnoi teorii vartosti // Aktualni problemy ekonomiky. — 2014. — №8. — С. 15–23.

7. *Иванов Е.* Информация как категория экономической теории // *rvles.ieie.nsc.ru.*

Ivanov E. Informatsiia kak kategoriia ekonomicheskoi teorii // *rvles.ieie.nsc.ru*

8. *Маркс К., Энгельс Ф.* Сочинения. — Изд. 2-е. — М.: Гос. изд-во полит. лит., 1960. — Т. 23: Маркс К. Капитал (Т. 1). — 907 с.

- Marks K., Engels F.* Sochineniia. – Izd. 2-e. – М.: Gos. izd-vo polit. lit., 1960. – Т. 23: Marks K. Kapital (Т. 1). – 907 s.
9. *Мельник Л.Г.* Информационная экономика. – Сумы: Университетская книга, 2003. – 288 с.
- Melnik L.G.* Informatcionnaia ekonomika. – Sumy: Universitetskaia kniga, 2003. – 288 s.
10. *Нечаев Ю.В., Палкин Ю.И.* Популярная политэкономия. – К.: Политиздат Украины, 1986. – 254 с.
- Nechaev Ju.V., Palkin Ju.I.* Populiarnaia politekonomiia. – K.: Politizdat Ukrainy, 1986. – 254 s.
11. *Одум Г., Одум Э.* Энергетический баланс природы и человека. – М.: Прогрес, 1978. – 380 с.
- Odum G., Odum E.* Energeticheskii balans prirody i cheloveka. – М.: Progres, 1978. – 380 s.
12. *Письмак В.П.* Начала отрицания экономики. – М.: КомКнига, 2007. – 328 с.
- Pismak V.P.* Nachala otritsaniia ekonomiki. – М.: KomKniga, 2007. – 328 s.
13. *Письмак В.П.* Энергоимпульсная сущность экономического базиса общества. – Донецк: Донеччина, 2002. – 296 с.
- Pismak V.P.* Energoimpulsnaia sushchnost ekonomicheskogo bazisa obshchestva. – Donetsk: Donechchina, 2002. – 296 s.
14. *Подолінський С.А.* Вибрані твори / Упорядник Л.Я. Корнійчук. – К.: КНЕУ, 2000. – 234 с.
- Podolynskiy S.A.* Vybrani tvory / Uporiadnyk L.Ia. Korniiichuk. – K.: KNEU, 2000. – 234 s.
15. *Рибалкін В.О., Лазня І.В.* Теорія власності. – К : Логос, 2000. – 279 с.
- Rybalkin V.O., Laznia I.V.* Teoriia vlasnosti. – K : Lohos, 2000. – 279 s.
16. *Руденко М.Д.* Енергія прогресу. Нариси з фізичної економії. – 2-ге вид., доп. – Тернопіль: Дружба, 2005. – 320 с.
- Rudenko M.D.* Enerhiia prohresu. Narysy z fizychnoi ekonomii. – 2-he vyd., dop. – Ternopil: Druzhba, 2005. – 320 s.
17. *Шапиро С.А., Равикович Н.Е.* Сколько стоит труд?: Науч.-попул. изд. – 2-е изд., доп. и перераб. – М.: Альфа-Пресс, 2007. – 368 с.
- Shapiro S.A., Ravikovich N.E.* Skolko stoit trud?: Nauch.-popul. izd. – 2-e izd., dop. i pererab. – М.: Alfa-Press, 2007. – 368 s.

Стаття надійшла до редакції 15.06.2016.